
MUZEJ V MUZEJU NA PROSTEM / VSEBINA IN LUPINA

Tanja Roženberger Šega

369

IZVLEČEK

*V tekstu sem poskušala poudariti
nujnost zbliževanja in dopolnjevanja muzejsko
muzeoloških in spomeniškovarstvenih dejav-
nosti in metod dela na primeru Muzeja na
prostem Rogatec.*

ABSTRACT

*The author emphasises the necessity
to approximate and complement the activities
and working methods of museums and those
related to the protection of historical
monuments. Her arguments are based on the
example of the Open-Air Museum in Rogatec.*

Muzej na prostem Rogatec beleži že svojo trinajsto obletnico. Za strokovnost in programsko delovanje muzeja skrbijo predvsem Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine Celje, Društvo za ureditev Muzeja na prostem Rogatec in nekateri posamezniki. Z organiziranjem Muzejske poletne delavnice l. 1993 in l. 1994, pa je, na žalost le za kratek čas, strokovno pristopil tudi Muzej novejše zgodovine Celje. Obdobje, ko je v strokovnem timu sodeloval tudi kustos je bilo seveda mnogo prekratko, da bi z načrtnim skupnim delom lahko zapolnili nekatere že nastale vrzeli ter z zbliževanjem in dopolnjevanjem muzejsko muzeoloških in spomeniško varstvenih dejavnosti in metod dela oblikovali kvalitetno muzejsko delo in ponudbo. Toda kljub temu, da je muzeolog sodeloval le kratek čas, naj na tem mestu razgrnem naša tedanja izhodišča za delo v Muzeju na prostem Rogatec.

I. PROGRAMSKA USMERITEV MUZEJA

1. Raziskovalna dejavnost

Po ICOM-ovi deklaraciji o muzejih na prostem je ena glavnih nalog muzeja na prostem raziskovalna dejavnost. Raziskovati je potrebno ne le ljudsko stavbarstvo, ampak tudi izročilo materialne, duhovne in socialne kulture v pokrajini, ki jo muzej predstavlja,

oz. način življenja ljudi različnih družbenih skupin.

V tem kontekstu je Muzej novejšje zgodovine Celje organiziral "Muzejsko poletno delavnico Rogatec 93" in "Muzejsko poletno delavnico Rogatec 94". Namen delavnice je bila široka raziskava načina življenja v obravnavanem območju v vseh njegovih pojavnih oblikah, s poudarkom na aplikaciji teh pojavov za potrebe rogaškega muzeja. Teme raziskav so bile izbrane načrtno, izhajale so iz najnujnejših potreb muzeja. Izmed njih naj omenim dvoletno raziskavo trgovine v Rogatcu, katere rezultat je natančen elaborat postavitve trgovine – "lodna" v Muzeju na prostem Rogatec¹, ter raziskavo kamnarske obrti, katere zaključki so pripeljali do tipologije in predloga za postavitev kamnarske bajte v muzeju.²

370

2. Muzejska dokumentacija ter hranjenje in zaščita predmetov

Tudi muzejska dokumentacija sodi med temeljna načela muzejske prakse. ICOM-ov kodeks poklicne etike na str. 41 (III. 6.2.) navaja: "Pomembna poklicna dolžnost je, da se za vse začasno ali trajno sprejete predmete zagotovi ustrežna in celostna dokumentacija, zaradi lažjega določanja izvora, identifikacije, ugotavljanja stanja in obdelave. Vse v muzej sprejete predmete je treba ustrezno konservirati, zavarovati in ohranjati."

MPD Rogatec 93 je strmela k temu načelu, saj so skupine poleg same raziskave svoje delo tudi sprotno tematsko urejale in dokumentirale. Leto kasneje pa je v sklopu delavnice delovala skupina za muzejsko dokumentacijo; ta je opravila inventarizacijo muzejskih predmetov, ki se že nahajajo v MNPR, ter opozorila na nujnost ureditve primernih depojskih prostorov.³

3. Muzejska prezentacija z izobraževalno in vzgojno kulturno vlogo

- Razstavna dejavnost

Razstavna dejavnost je lahko zelo široka in razvejana in obsega poleg stalnih zbirk (v tem kontekstu so to posamezne arhitekture z opremo vred) tudi občasno razstavljanje različnih aktualnih tem, ki so kakorkoli povezane z rogaškim muzejem. Glede na razstavljeno temo oz. predmete je razstavišče lahko tudi kar na prostem - seveda v okviru področja muzeja. Takšen pristop smo imeli na razstavi ob zaključku delavnice, ko se je področje celotnega skansna preoblikovalo v nekakšno razstavišče.

- Dokumentarni video film

Dokumentarni video film bi si lahko ogledali vsi obiskovalci skansna, njegov namen pa je v tem, da popularizira muzej, izobražuje in kulturno osvešča, saj je sam pojem skansna med ljudmi še dokaj nepoznan. Film bi se lahko predvajal tudi na drugih primernih mestih in ne le v muzeju (npr. v šolah).

Vsebina:

- Kratka zgodovina kraja in ožje okolice

¹ Rezultati raziskave in elaborat so objavljeni v publikacijah MPD 93 in MPD 94, avtorice Marije Počivavšek.

² Skupino za kamnarsko obrt je vodil Božidar Premrl, rezultati raziskave so objavljeni v že omenjenih publikacijah.

³ Analiza muzejske dokumentacije je objavljena v publikaciji MPD 94, avtorice Iris Zakošek.

- Etnološki oris obravnavanega območja
- Predstavitev pojma muzej na prostem
- Muzej na prostem Rogatec - od ideje do realizacije
- Konzervatorska in muzeološka vprašanja
- Življenje muzeja

- Programski paketi ⁴

Poldnevni ali celodnevni izleti za otroke (OŠ)

- Ogled otroškega muzeja **Hermanov brlog** v MNZC (Muzej novejšje zgodovine Celje), nato organiziran prevoz v MNPR (Muzej na prostem Rogatec), ogled + izbran pedagoški model; piknik, oz. kosilo; odhod - organiziran prevoz v Celje.

Paket se poljubno širi in krči, glede na želje obiskovalcev; možen dodatni pedagoški model tudi po kosilu = celodnevni izlet.

Cena: prevoz + kosilo

Skupina: 20-25 otrok

Pogoji: lastno prevozno sredstvo - manjši avtobus za prevoz vseh obiskovalcev na relaciji Celje-Rogatec-Celje oz. MNZC-MNPR + šofer.

Program v MNPR morata voditi dve osebi.

- Pedagoški modeli z naslovom Herman na deželi

Splošni pedagoški modeli:

- Od zrna do kruha
- Kako nastane med
- Stara poljska orodja in naprave ter opravila
- Zelišča in dišavnice
- Tečaji domačih obrti:
 - lončarstvo
 - pletarstvo
 - kamnoseštvo
- Iz grozda gre v vino

Pedagoški modeli v navezavi na letni čas:

Herman in zima

- Tekmovanje v postavljanju snežakov
- Zgradimo ledeno sneženi skansen
- Sankanje

Herman in pomlad

- Spoznavanje pomladnih opravil na vrtu in polju

⁴ Predlog programske ponudbe za otroke je izdelan v sodelovanju s kustodinjjo MNZC Bronico G. Zakonjšek.

- Spoznavanje različnih semen in sadik
- Hermanov vrt
- Cvetna nedelja – izdelovanje butaric
- Velika noč – izdelovanje pisanic

Herman in poletje

- Spoznavanje kulturnih rastlin
- Mlatev
- Metev
- Gozdni sadeži

Herman in jesen

- Spoznavanje sadja in poljskih pridelkov
- Ličkanje koruze
- Trgatev in pridobivanje vina
- Kostanjev piknik

Pri organizaciji pedagoških modelov pomaga Društvo za ureditev muzeja na prostem v Rogatcu.

Ponudba za dijake in študente

- Muzejske poletne delavnice
- Vodniška služba
- Raziskovalne naloge, ki jih razpiše muzej
- Zagovori raziskovalnih nalog
- Opravljanje prakse
- Različna srečanja
- Splošni pedagoški modeli
- Kulturne prireditve

Ponudba za odraslo publiko

- Klasičen ogled + kulinarčna ponudba po naročilu
- Posebne ponudbe okoliškim zdraviliščem, delovnim organizacijam (možnosti poslovnih kosil, planinskim društvom - ogled muzeja kot dopolnitev planinskega izleta
- Splošni pedagoški modeli
- Kulturne prireditve

4. Koledar kulturnih prireditev

Celoletni koledar prireditev se sestavi v sodelovanju z Društvom za ureditev Muzeja na prostem (gledališke igre na prostem...)

II. CELOSTNA GRAFIČNA PODOBA

1. Znak muzeja

Ker na obravnavanem območju ni neke posebne tipike, predlagam, da je znak muzeja sestavljen iz večih simbolnih elementov, npr. hiše, sadja, sonca, žita,... Podoba naj bi bila abstraktnjša.

Znak muzeja naj se pojavlja na:

tiskovinah: - dopisu
- kuverti
- vstopnicah (Vstopnica naj bi bila hkrati kupon določene vrednosti, za katero lahko obiskovalec MNPR nekaj dobi oz. kupi.)

- vizitki
- plakatu
- vrečki
- vrečki-mali kot embalaža v trgovini
- mapi
- razglednici
- zloženci

drugod: - štampljki

- priponki
- dežniku
- servieti
- majici
- balonu
- puzzlu

373

III. PUBLICISTIČNA DEJAVNOST

Predstavitvena zloženska muzeja

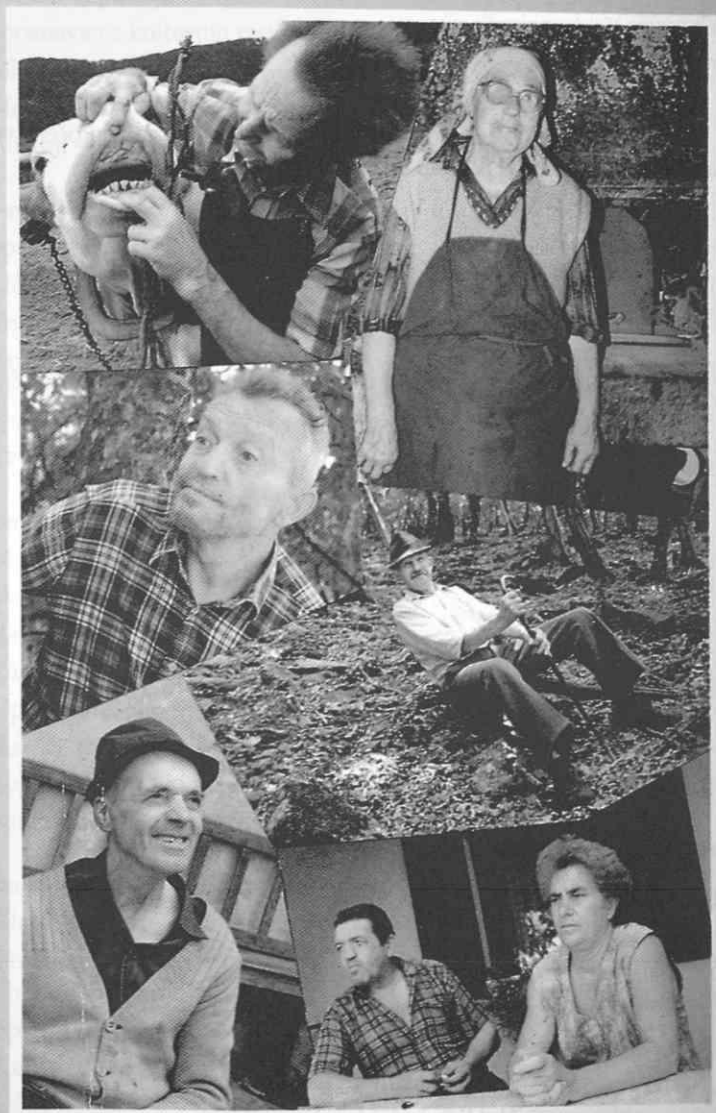
- trlistna
- barvna
- fotografije
- 1. str. znak muzeja in ime
- 2. str. tlorsna razporeditev objektov
- 3., 4., 5. str. predstavitev posameznih segmetov muzeja
- 6. str. generalije muzeja: kdaj je odprt, naslov, telefon...

Publikacije poletnih delavnic

Obema poletnima delavnicama sta sledili knjižici, kjer so zbrani strokovni teksti posameznih mentorjev in ostalih udeležencev. Knjižici sta zastavljena kot strokovno delo, ki hkrati podaja kritiko in aplikacijo za rogaški muzej.

MUZEJSKA POLETNA DELAVNICA ROGATEC 93

374

Naslovnica publikacije Muzejska poletna delavnica - Rogatec '93

IV. KOMUNIKATIVNOST MUZEJA

Znak muzeja je osnovni temelj komunikacije in deluje kot komunikacija znotraj muzeja in navzven.

1. Komunikacije z obiskovalci (znotraj muzeja)

- na vhodu v muzej tabla z znakom in generalijami ter tlorisom postavljenih stavb
- vstopnica - znak + plan muzeja z označeno smerjo ogleda + generalije + kupon za neko vrednost
- na vsaki stavbi tablica z znakom muzeja + zap. št. s poimenovanjem objekta + datacija
- že omenjena zloženska
- posebne ponudbe pedagoških dejavnosti
- koledar kulturnih prireditev

2. Komunikacije navzven

- velike oglasne table:

avtocesta Ce-Mb: 2x

zdravilišča 3x: Rogaška Slatina

Dobrna

Atomske toplice

Celje: 1x

meja Šentilj: 1x

skupaj : 7x velike oglasne table

- celoten media plan (obvestila, reklamni spoti, plakatiranje,...)

Izdelavo media plana in njegovo izvajanje se preda agenciji za trženje.

VIRI IN LITERATURA:

ICOM-ov kodeks poklicne etike, Ljubljana 1993.

Publikaciji Muzejske poletne delavnice Rogatec 93 in 94, izdal Muzej novejše zgodovine Celje.

Tanja Roženberger, Muzej na prostem Rogatec - muzeološki koncept, 1994, tipkopis.

BESEDA O AVTORICI

Tanja Roženberger Šega, dipl. etn., zaposlena v Muzeju novejše zgodovine Celje, Prešernova 17 Celje. V letu 1995 se je v muzeju kot samostojen oddelek formiral etnološki oddelek. Poudarek dela je na urbani etnologiji preteklosti in sedanosti v okviru mesta Celja in okolice.

ABOUT THE AUTHOR

Tanja Roženberger Šega is a graduated ethnologist, employed with the Museum of Modern History in Celje, 17 Prešernova, Celje. In 1995 the Museum established an independent ethnological department. The emphasis of the department's work is on the urban ethnology of the past and present in the city of Celje and its environs.

SUMMARY

A MUSEUM IN AN OPEN-AIR MUSEUM / CONTENTS AND SHELL

The Open-Air Museum in Rogatec celebrates its thirteenth anniversary this year. The Celje Museum of Modern History organised museum summer workshops in 1993 and 1994, thus contributing to the professional level of the open-air museum. The period during which a curator co-operated with the open-air museum's staff was, of course, too short and their joint systematic efforts too short-lived to fill more than some of the gaps that had become obvious or to achieve high museum standards by approximating and complementing the activities and working methods of museums and those related to the protection of historical monuments. But though a museologist co-operated only for a short period, the activities in the open-air museum were nevertheless carried out according to clearly defined premises involving the programme orientation of the museum (research activities, museum documentation, preservation and protection of objects, museum presentation with an educational and cultural role, cultural events), an integral graphical image of the museum (the museum's sign) publications and the museum's communication power.

376

RÉSUMÉ

MUSÉE DANS LE MUSÉE EN PLEIN AIR - LE CONTENU ET LA COQUILLE

Le musée en plein air de Rogatec fête déjà son treizième anniversaire. Quand le Musée de l'histoire contemporaine de Celje y a organisé les ateliers d'été en 1993 et 1994, une approche de spécialistes a démarré. La collaboration d'un conservateur au sein de l'équipe a évidemment été trop courte pour pallier les lacunes grâce au travail bien programmé d'une équipe pour mettre en place un plan de travail et pour établir un musée de qualité, tout en rapprochant les activités et les méthodes muséologiques aux celles de la protection de l'héritage culturel. Malgré la collaboration de courte durée du conserva-teur, notre travail s'est déroulé l'en suivant des voies clairement établies, comme par exemple: l'orientation du programme du musée (activité de recherche, documentation du musée, conserva-tion et protection des objets, présentation du musée avec un rôle éducatif et culturel, manifestations culturelles), l'image graphique (enseigne du musée), l'activité de publication et la communication du musée.